

стає основою для переходу до самостійної оцінки власної діяльності й поведінки або самоконтролю, що й становить зміст третього етапу навчання — самостійної оцінної діяльності.

Відповідно до концепції професійного управління, самоконтроль є необхідним елементом навчальної діяльності як самоуправління власним розвитком.

Таким чином, цілеспрямована організація навчання, включення контролю, взаємоконтролю й самоконтролю в загальний контекст спільної навчальної діяльності ведуть до підвищення навчальної активності й успішності студентів, формуванню соціально значимих властивостей особистості, розвитку навчального колективу і його згуртованості.

Медвідь Л. А., канд. пед. наук,

ДОСВІД СИСТЕМНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ З ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

У контексті Болонської декларації заслугоує на увагу контроль якості знань студентів. Результати розв'язання даної проблеми знайшли висвітлення у працях провідних сучасних вчених за такими напрямками: загальні підходи до оцінювання знань студентів (А. Алексюк, Л. Альошин, І. Булах, А. Гарьковий, Р. Готліб, Н. Гронлунд, Л. Гурч, А. Воробйов, Н. Диканська, Л. Серета, П. Підкасистий, І. Підласий та ін.), кредитно-модульна система оцінки якості знань студентів (О. Лозанський, П. Сікорський, З. Стоцько, Ю. Якименко), модульно-рейтингова система (А. Борзих, М. Власко, В. Нагаєв, О. Язвінська), рейтингова система (Л. Горбунова, В. Гусєв, С. Денисенко, Н. Зеленко, В. Латишева, Ю. Попов), комп'ютерний контроль знань (В. Кручинін, А. Нікіфоров, Є. Повозкова, Т. Сідельнікова, М. Смірнов), тестовий (А. Алексєєв, П. Євграфов, С. Єш, Н. Нестєрова), екзаменаційна оцінка (В. Аверкін, А. Адамський, В. Болотов, О. Дашковська, Н. Єфремов, М. Фадеєв та ін.).

Зрозуміло, що сучасна національна освіта вимагає нових підходів до оцінювання якості знань студентів. А це передбачає розробку певної системи, що і склало мету нашого дослідження. Розглянемо як дане питання вирішується в Київському націона-

льному економічному університеті імені Вадима Гетьмана (далі КНЕУ) на прикладі одного з предметів психолого-педагогічного циклу — «Комунікативні процеси в навчанні».

Узагальнюючи власний 14-літній досвід роботи в КНЕУ на чотирьох факультетах: економіки та управління, економіка агропромислового комплексу, фінансово-економічному та обліково-економічному можна запропонувати певну систему оцінки і контролю знань студентів, яка характеризується відкритістю, прозорістю та об'єктивністю і передбачає визначення оптимального співвідношення видів, форм і методів контролю знань студентів на лекційних, семінарсько-практичних заняттях та виконанні ними самостійних робіт.

На вивчення вибіркової дисципліни з «Комунікативних процесів у навчанні» відведено 108 годин, що відповідає трьом кредитам. Для одержання заліку з даного курсу студенти повинні набрати від 60 до 100 балів Переведення 100-бальної шкали оцінювання у національну та шкалу за системою ECTS здійснюється з 2009/2010 навчального року у такому порядку: зараховано: 90—100 балів — відмінно (A); 90—89 балів — добре (B), 70—79 балів — добре (C); 66—69 балів — задовільно (D), 60—65 балів — задовільно (E). Якщо студент набрав від 0 до 59 балів, то одержує не зараховано: 21—59 балів — незадовільно з можливістю повторного складання заліку (FX), 0—21 бал — незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни (F).

Оцінка якості знань студентів є комплексною і включає активну діяльність студентів на лекційних, семінарсько-практичних заняттях, модульну та самостійну роботу, яка знайшла відбиття у карті самостійної роботи студентів:

Таблиця 1

**КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА
З ДИСЦИПЛІНИ «КОМУНІКАТИВНІ ПРОЦЕСИ У НАВЧАННІ»**

№ п/п	Обов'язкові види самостійної роботи	Вибіркові види самостійної роботи	Планові терміни виконання
<i>Тема 1. Процес спілкування та його складові</i>			
1	Прийоми привернення уваги (по 1 балу)	Самопрезентація «Шанси долі» або Перша зустріч зі школярами» (2 бали)	Вересень
<i>Тема 2. Вербальні та невербальні засоби спілкування</i>			
2	Підготувати виступ на конференції або на лекції (2 бали)	Пантоміма (2 бали)	Жовтень
3	Модуль 1 (1-2 теми) (5 балів)		Кінець жовтня

Закінчення табл. 1

№ п/п	Обов'язкові види самостійної роботи	Вибіркові види самостійної роботи	Планові терміни виконання
<i>Тема 3. Спілкування як взаємодія</i>			
4	Дослідження власні ролі у навчальному процесі (2 бали)	Розробити конкретні ситуації з маніпуляцій (2 балів)	Кінець жовтня, початок листопада
55	Розробити правила асертивної поведінки викладача (3 бали)		Перша половина листопада
<i>Тема 4. Конфлікти у спілкуванні та взаємодії</i>			
56	Обрати доцільні методи подолання педагогічного конфлікту (2 бали)	Розробити заповіді безконфліктної поведінки педагога (2 бали)	Друга половина листопада
<i>Тема 5. Сприйняття у спілкуванні</i>			
7	Підготувати компліменти підлеглим, родичам, друзям, сокурсникам (2 бали)	Есе «Мій друг» (2 бали)	Перша половина грудня
78	<i>Модуль 2 (3—5 теми) 10 балів</i>		Початок грудня
<i>Тема 6 Ділова між особова комунікація</i>			
9	Самопрезентація «Я — економіст», «Я — вчитель», «Я — керівник» за вибором (2 бали)	Провести дискусію або ділову гру за власною розробкою (4 бали)	Грудень
10	Самостійна робота на тему: «Комунікативні вміння викладача, економіста, керівника» (2 бали)		
<i>Разом балів з обов'язкових видів СРС</i>		16	
<i>Разом балів з вибіркового видів СРС</i>		14	
Всього балів за СРС		30	
Бали за модульну контрольну роботу		15	
Бали на семінарському занятті		45	
Бали на лекційному занятті		10	
Всього балів з дисципліни		100	

З картою самостійної роботи студентів доцільно знайомити на першому лекційному занятті, щоб вони мали можливість спланувати свою самостійну роботу протягом семестру і підготуватися до семінарсько-практичного заняття.

1. *Діяльність студентів на лекційних заняттях (10 балів)* передбачає участь у дискусії (2 бали) та виступ з невеличкими тематичними доповідями перед потоком сокурсників з обов'язковим використанням наочності (8 балів). Вперше такий вид роботи було запропоновано у 1997/98 навчальному році. І якщо тоді виступило лише 5 студентів, то за ці роки їх кількість досягла 257. На даному етапі діяльності студентів провідною формою контролю знань є індивідуальна, а методами — спостереження, виступ, аналіз продуктів діяльності (малюнків, блок-схем, відеоматеріалів, презентацій MS Power Point тощо).

2. *Діяльності студентів на семінарсько-практичних заняттях (45 балів)* включає виконання низки практичних вправ: імпровізація, етюд, відгадай чия інтонація, есе, кросворди, шаради, ребуси, скоромовки, запропонують низку емоцій, створи конфліктну ситуацію, проаналізуй стилі спілкування у КНЕУ; досліди як реалізуються власні життєві позиції у навчальному процесі, яка ти конфліктна особистість; назви прийоми придушення негативних емоцій у конфліктній ситуації; підготуй презентацію книги з курсу, візьми інтерв'ю: а) у викладача КНЕУ, б) у співкурсника, в) у провідного діяча науки (за вибором). Використовуються такі форми контролю — індивідуальні, групові, фронтальні.

3. *Модульна контрольна робота (15 балів)* оцінюється за результатами написання тестів у програмі VD Media. Перший модуль включає теоретичні питання з 1—2 теми курсу, другий — 3—5. Студентам пропонується три типи питань: альтернативні, з однічною відповіддю, з множинною. Проміжний тестовий контроль здійснюється двічі на семестр: наприкінці жовтня та на початку грудня. Він фіксує певний рівень теоретичних знань студентів, з одного боку, а з іншого є підготовкою до комплексного державного іспиту.

4. *Самостійна робота студентів (30 балів)* оцінюється за двома показниками: своєчасне представлення завдань та їх якість. Види завдань та термін їх виконання визначено у карті самостійної роботи (табл. 1).

Висновок. Як показали результати дослідження, при вивченні курсу «Комунікативні процеси у навчанні» широко використовувались різноманітні *види* (поточний, періодичний, тематичний, підсумковий), *форми* (індивідуальні, групові, фронтальні) та *методи* (спостереження, усна та письмова перевірка, програмований контроль, аналіз продуктів діяльності тощо) *контролю та оцінки знань студентів.*

Вочевидь, що запропонована система організації оцінювання якості знань студентів з дисципліни «Комунікативні процеси у

навчанні» у вищому економічному навчальному закладі ґрунтується на принципах відкритості, прозорості та об'єктивності; сприяє уникненню дискредитації особистості в очах колективу; забезпечує зворотній зв'язок між викладачем і студентами, стимулює самоосвіту та саморозвиток студентської молоді.

Молчанов Р. Ю., канд. юрид. наук, старш. викл.
кафедри цивільного та трудового права

ЩОДО ЗНАЧЕННЯ ОЦІНЮВАННЯ АКТИВНОСТІ ТА СИСТЕМАТИЧНОСТІ РОБОТИ СТУДЕНТА НА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТТЯХ

Безперечно, нова система оцінювання знань стимулює студента до систематичної роботи з вивчення навчальної дисципліни, адже передбачає оцінювання активності та систематичності роботи на семінарських заняттях. Утім, на мою думку, недоліком системи є постійна небезпека механістичного застосування критеріїв оцінювання, тобто виведення певних балів без урахування особливостей навчальної дисципліни, особливостей сприйняття навчального матеріалу, особливостей організації занять та особистості студента.

Зокрема, вбачається, що навіть за умови повної самовіддачі при вивченні дисципліни, неповне і неточне володіння інформацією, істотні помилки у розумінні предмета, що вивчається, є цілком допустимим та об'єктивним явищем на ранніх етапах вивчення дисципліни. Скажімо, зрозуміло, що у випадку, коли студент вивчає матеріал протягом двох семестрів, то у другому семестрі він має повніші й міцніші знання, ніж у першому. Однак, неврахування цього при оцінюванні знань на ранньому етапі вивчення дисципліни може призвести до спотвореного уявлення про дійсний рівень знань студента на більш пізньому етапі, безпосередньо перед підсумковим контролем.

Крім цього, думається, що відсутність певної бажаної активності студента під час семінарських чи практичних занять, далеко не завжди свідчить про відсутність знань з предмета. Певна пасивність на семінарах може бути зумовлена особливостями мислення, реакції, іншими особистісними особливостями студента, особливостями організації самого заняття. Наприклад, з об'єктивних причин не завжди можливо поспілкуватися з кожним із сту-